

ISTORIA REPUSĂ ÎN FIREASCA CONTINUITATE

Oliver Velescu

Cu aceste cuvinte își încheie arheologul Aristide Ștefănescu nota despre biserica Sfântului Spiridon–Vechi din București, publicată în revista Muzeelor XXXIII, 1996, nr. 4, pag. 62. (Autorul a publicat și foarte eruditele „Cercetări privind istoria ansablului mănăstirii Sf. Spiridon–Vechi din București”, în *Revista Monumentelor Istorice* nr.1 – 2/1993; 1 – 2/1994, pag.89 – 101.).

Demodată în ziua de 25 august 1987 fără nici o justificare și cu sălbăticie – în sensul propriu al cuvântului – actul în sine a constituit un atac la memoria orașului, o agresare a spiritualității bucureștene; una din faptele care, cumulate cu altele asemănătoare, au contribuit la izbucnirea revoluției din decembrie 1989.

Biserica Sf. Spiridon–Vechi izbuteste o seamă de particularități care au făcut din ea unul din lăcașurile de închinare cele mai căutate din București. Prin proporțiile ei foarte modeste, dominată fiind de un plop înalt de o vârstă cu biserica, monument al naturii, ciuntit și el de la demolare, înconjurată de clădiri înalte, și îngropată în pământ prin depunerile succesive de-a lungul a două secole și jumătate de existență, ca și clar obscurul din inteior, toate îndemneau la o reculegere fie chiar pentru timpul consumat aprinderii unei lumânări.

Biserica Sf. Spiridon – Vechi situată în Piața Națiunilor Unite, fostă a Operei, fostă a Senatului – făcea parte dintr-un micro-ansamblu istoric al Bucureștiului, din păcate dispărut pentru totdeauna. La sud-est de biserica pe locul blocului „Gioconda” a fost o veche casă brancovenească, construită în 1708 de Toma Brâncoveanu, cu succesive reparații și adăugări, demolată la începutul secolului XX. Nu departe, în spatele blocului sus amintit: Casa Soare, o valoroasă mărturie a arhitecturii neoromânești. La sud-vest, „peste drum” de biserică, a fost sediul societății „Tirul”, prima asociație sportivă din București, în incinta căreia se află un bazin de înot, tot primul din București, dărâmat în 1978, iar dincolo de el, cochetul teatru „Regina Maria” devenit apoi, din 1940, sediul Operei Române, apoi al Operei (scara care a intrat definitiv în istoria teatrului românesc), dar demolat (teatrul) în anul 1985.

Biserica Sf. Spiridon – Vechi mai era cunoscută și prin faptul că era situată pe malul stâng al Dâmboviței, dar începând din anul 1884 „a trecut” pe malul drept, prin desființarea unui meandru în cadrul lucrărilor de „întreținere” a râului. Biserica a fost construită în marginea mahalalei Scorțarului, nume care amintește ca și cel de la Sibiu: „moara de scoarță ” de materie primă folosită de tăbăcari la prelucrarea pieilor, pe locul altei biserici tot de cărămidă din secolul al XIX-lea. Biserica a fost ridicată în anul 1747 de către Constantin Mavrocordat și închinată patriarhiei apostolice a Antiohiei. Faptul este consemnat de pisania bilingvă, înscripție unicat, în limbile greacă și arabă, de unde și numele dat în 1921 de Nicolae Iorga – „biserica siriană”. Înscripțiile amintesc de închiderea locașului cu averile sale și de patriarhul Silvestru, dar nu este amintit mitropolitul Țării Românești, Neofit care era și el grec de origine.

De plan trilobat, biserica are un pronaos și un pridvor supralărgit, particularitate menționată în lucrările de specialitate.

Faptul este că din inițiativa patriarhiei române această biserică a fost reconstruită și, „ca un arc peste timp”, a fost sfințită în ziua de Sf. Dumitru, la 26 octombrie 1996 de către P.F.Patriarh Teoctist și Ignație al IV-lea, patriarhul Antiohiei și al Întregului Orient.

Acest eveniment bucureștean s-a desfășurat într-un anonim desăvârșit, explicabil poate numai prin aceea că s-a petrecut în plină campanie electorală. Păcat! Reconstruită pe același amplasament, biserica se înscrie perfect în noul ansamblu, contribuind prin silueta ei la umanizarea „verticalelor” care o înconjoară.

History reset in its normal continuity

The old church of Saint Spiridon - one the most popular churches in Bucharest, built in 1747, by the voivode Constantin Mavrocordat, and dedicated to the Patriarchy of Antiochia - was demolished in August 1987, and quen re-built, by the initiative of the Romanian Patriarchy. It was re-consecrated on October 26 th,1996, on Saint Dimitries Day (Saint Dimitrie being the Patron of Bucharest).